

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA KAZNOVALNO PRAVO
IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Sektor za izvrševanje kazenskih sankcij

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje

e-naslov: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-34/2017

Datum: 6. 10. 2017

Zadeva: ZIKS-1 (predlagam.vladi.si) – pojasnilo glede obveznega dela za zapornike, predlog 8449-222

Zveza: Vaš dopis št. 092-222/2017/1 z dne 19.9.2017

Spoštovani,

z gornjim dopisom ste nam posredovali predlog državljana, objavljen na spletnem orodju predlagam.vladi.si, v katerem ta predlaga uvedbo obveznega dela za zapornike. Ustanovili bi državno podjetje, ki bi zaposlovalo te ljudi in bi sodelovali pri gradnji cest, predorov, prenovi mostov in ostale infrastrukture. S tem bi zaporniki vsaj delno povrnili stroške nastanitve, poleg tega pa bi se tekom prestajanja kazni obsojenci izobrazili in pridobili izkušnje. Predlagatelj zaključno dodaja, da bi delo potekalo v štirih izmenah, s čimer bi bil rešen tudi problem prezasedenosti slovenskih zavodov za prestajanje kazni zapora.

V zvezi z zgoraj navedenim predlogom v nadaljevanju podajamo kratko analizo veljavne ureditve področja, analizo samega predloga ter razloge za njegovo primernost oziroma neprimernost za nadaljnjo obravnavo.

V zvezi s podanim predlogom poudarjamo, da gre vsebinsko za problematiko uzakonitve prisilnega dela za obsojence, ki je že bilo predmet odziva pristojnega ministrstva in sicer na predlog 1953: Prisilno delo za zapornike, ki je bil objavljen na portalu predlagam.vladi.si dne 5. 7. 2011 ter predlog 6266-337: Uzakonjeno težaško delo zapornikov ali privatno plačilo zaporne celice, ki je bil objavljen dne 5. 11. 2014.

Tako iz same Ustave Republike Slovenije¹ (v nadaljevanju: Ustava), pripadajoče nacionalne zakonodaje kot tudi iz vrste ratificiranih in zavezujočih mednarodnih pogodb namreč izhaja dolžnost države, da varuje in spoštuje tudi osnovne človekove pravice ter osnovno človekovo dostojanstvo oseb, ki jim je bila zakonito odvzeta prostost kot posledica ustrezne kazenske obsodbe. Določbe 49. člena Ustave pri tem izrecno določajo, da je poleg pravice do proste

¹ Uradni list RS, št. [33/91-I](#), [42/97](#) – UZS68, [66/00](#) – UZ80, [24/03](#) – UZ3a, 47, 68, [69/04](#) – UZ14, [69/04](#) – UZ43, [69/04](#) – UZ50, [68/06](#) – UZ121,140,143, [47/13](#) – UZ148, [47/13](#) – UZ90,97,99 in [75/16](#) – UZ70a

izbire zaposlitve in enake dostopnosti vsakega delovnega mesta pod enakimi pogoji ključen element svobode dela kot ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine tudi prepoved prisilnega dela. Pri tem iz 4. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij² (v nadaljevanju: ZIKS-1) izrecno izhaja, da so obsojencem med izvrševanjem kazni zapora zagotovljene vse pravice državljanov Republike Slovenije, razen tistih, ki so izrecno odvzete oziroma omejene s samim zakonom ali (smiselno) nadrejenimi pravnimi akti, tj. Ustavo in ratificiranimi mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo kot podpisnico. Pri slednjih velja glede prepovedi prisilnega dela omeniti predvsem 8. člen Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, 4. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope in 5. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Definicijo prisilnega dela določata dve konvenciji Mednarodne organizacije dela (v nadaljevanju: MOD), in sicer Konvencija MOD št. 29 o prisilnem ali obveznem delu ter Konvencija MOD št. 105 o odpravi prisilnega dela. Prva konvencija v 2. členu vsebuje definicijo prisilnega ali obveznega dela, ki ga opredeljuje kot delo ali storitev, ki zahteva od posameznika opravljanje dela, za katero se ta ni prostovoljno odločil, pod grožnjo kakršnekoli kazni ali sankcije. Tu je zajeto tudi prisilno delo v korist posameznikov, družb ali zasebnih pravnih oseb. Druga konvencija pa je namenjena zatiranju dodatnih oblik prisilnega dela, ki so lahko sredstvo politične prisile ali vzgoje ali kot kazen za zavzemanje in izražanje političnih stališč ali stališč, ki so ideološko v nasprotju z uveljavljenim političnim, družbenim ali gospodarskim sistemom, kot način pritegnitve in uporabe delovne sile za gospodarski razvoj, kot sredstvo delovne discipline, kot kazen za sodelovanje v stavkah in kot sredstvo rasnega, družbenega, nacionalnega ali verskega razlikovanja (Grožnja kazni iz konvencij se nanaša na fizično ali moralno prisilo, pri čemer pa ima pri ugotavljanju »prisilnosti« delo predhodno soglasje delavca za neko delo ali opravljanje določenih storitev za delodajalca le relativni pomen.).

Glede na predstavljeno in dejstvo, da se človekove pravice in svoboščine uresničujejo na podlagi Ustave, ter da je mogoče z zakonom predpisati (zgolj) način njihovega uresničevanja in še to pod pogojem, kadar tako izrecno določa Ustava, oziroma, če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine (15. člen Ustave), Ministrstvo za pravosodje zaključuje, da bi morebitna uzakonitev prisilnega dela zapornikov v predlaganem okviru pomenila kršitev temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki izhajajo tako iz Ustave, kot tudi številnih zgoraj naštetih mednarodnih aktov, k spoštovanju katerih se je izrecno zavezala tudi Republika Slovenija.

Sicer pa delo obsojencev ureja ZIKS-1 v členih 45 do 57a. V okvirih teh zakonskih norm in dejanskih možnosti zavodov za prestajanje kazni zapora se zaprtim osebam, ki so sposobne za delo in želijo delati, delo omogoča v javnih gospodarskih zavodih, pri delih, potrebnih za normalno poslovanje zavoda (hišna dela), pri delodajalcih zunaj zavoda in v okviru delovne terapije. Obsojenci, ki pa jim dela ni mogoče zagotoviti, kakor tudi obsojenci, ki iz kakršnegakoli razloga niso vključeni v delo, tako niso prepuščeni neracionalnemu izrabljanju časa v zaporu, saj so za vsakega obsojenca dnevno predvidene določene tretmajske in druge aktivnosti.

Na podlagi navedenega Ministrstvo za pravosodje zaključuje, da je posredovan predlog neutemeljen in zato neprimeren za nadaljnjo obravnavo.

S spoštovanjem.

Tjaša Vesel Henigman
vodja sektorja

² Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 40/09, 9/11 – ZP-1G, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12 in 54/15

